

**UCHWAŁA NR LVIII/394/2023
RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO**

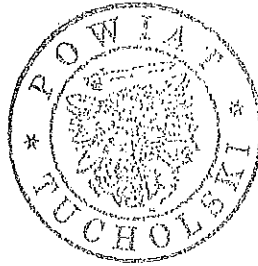
z dnia 15 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026

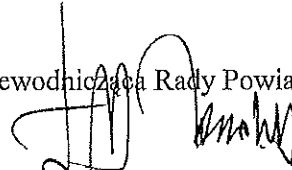
Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1988 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, z 2023 r. poz. 572) oraz art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 poz. 1426)

**Rada Powiatu
uchwala, co następuje:**

- § 1. Przyjąć Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Powiatu Tucholskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Przewodnicząca Rady Powiatu

Danuta Gromowska

Załącznik
do uchwały nr LVIII/394/2023
Rady Powiatu Tucholskiego
z dnia 15 grudnia 2023 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ NA LATA
2024-2026**

TUCHOLA 2023

Spis treści:

1. Wstęp.....	.....
2. Podsumowanie realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej realizowanego w latach 2021-2023.....	.....
3. Podstawy prawne programu.....	.....
4. Adresaci Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026.....	.....
5. Realizatorzy Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026.....	.....
6. Termin i miejsce realizacji.....	.....
7. Zadania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu tucholskiego	.....
8. Piecza zastępcza na terenie powiatu tucholskiego.....	.....
8.1. Rodzinna piecza zastępcza.....	.....
8.2. Instytucjonalna piecza zastępcza.....	.....
9. Badanie i własne wnioski z przeprowadzonych ankiet.....	.....
10. Analiza SWOT.....	.....
11. Cele programu i wskaźniki do ich realizacji, ...	.....
12. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024-2026.....	.....
13. Monitoring i ewaluacja.....	.....
14. Zakończenie.....	.....

1. Wstęp

Najlepszym środowiskiem życia i wychowania dziecka jest rodzina. Niestety istnieją rodziny, których funkcjonowanie jest zaburzone a dobro dziecka zagrożone. Pomimo aktywnej pracy ośrodków pomocy społecznej w gminach, zdarza się, że problemy rodzin niekiedy się pogłębiają i stają się one niewydolne. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest ostatecznością. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań, których celem jest zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązki związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu. Do tych zadań należą m.in.: organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym, organizowania szkoleń dla rodzin zastępczych, tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych. Ustawa nakłada również obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej. Program winien zawierać między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, limit tworzenia rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy. Z dniem 31 grudnia 2023r. upływa termin ważności aktualnego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej. W związku z powyższym zaistniała konieczność opracowania nowego programu na lata 2024 – 2026. Program zakłada kontynuację kierunków działań wyznaczonych w latach poprzednich. Jest dostosowany do aktualnych możliwości finansowych powiatu. Powiatowy program wpisuje się w Strategię rozwiązywania problemów społecznych powiatu tucholskiego na lata 2022 – 2028. Program powstał w oparciu o analizę badań ankietowych przeprowadzonych w ośrodkach pomocy społecznej, w szkołach i rodzinach zastępczych, w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej. Program ma na celu usystematyzowanie i ukierunkowanie działań, ustalenie priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Tucholskim.

2. Podsumowanie realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej realizowanego w latach 2021-2023

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 został przyjęty uchwałą nr XXIV/179/2020 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 18 grudnia 2020 r. Został w nim założony limit rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka, które miały zostać utworzone w latach 2021-2023:

- Rok 2021 – 2 rodziny zastępcze zawodowe, 0 rodzinnych domów dziecka;
- Rok 2022 – 1 rodzina zastępcza zawodowa, 0 rodzinnych domów dziecka;
- Rok 2023 – 1 rodzina zastępcza zawodowa, 0 rodzinnych domów dziecka.

Uchwałą NR XXXV/259/2022 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 28 stycznia 2022 r. zmieniono założenia limitu rodzin zastępczych na 2022 rok, w ten sposób, że w roku 2022 planowano utworzyć 1 rodzinę zastępczą zawodową i 2 rodzinne domy dziecka.

Założony limit nie został w pełni zrealizowany:

- W roku 2021 utworzono – 2 rodziny zastępcze zawodowe, 0 rodzinnych domów dziecka (zrealizowano założenia zgodnie z programem);
- W roku 2022 utworzono – 1 rodzinę zastępczą zawodową, 1 rodzinny dom dziecka. Nie utworzono drugiego rodzinnego domu dziecka z powodu rezygnacji rodziny zastępczej, która wcześniej wyrażała zgodę na przekształcenie;
- W roku 2023 utworzono – 0 rodzin zastępczych zawodowych, 0 rodzinnych domów dziecka. Z uwagi na brak wystarczających środków finansowych powiatu nie było możliwości utworzenia nowej rodziny zastępczej zawodowej.

W 2023 roku zmieniono Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Spowodowało to konieczność aktualizacji posiadanej procedury kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze, m.in. nałożono obowiązek przeprowadzenia dodatkowej wstępnej oceny zakończonej wydaniem stosownego zaświadczenia. Ustawa określiła również termin skierowania kandydatów na szkolenie, który wynosi obecnie 3 miesiące. Sytuacja jest obecnie trudna. Szkolenia są kosztowne, niekiedy terminy szkoleń nie odpowiadają aktualnym potrzebom albo brak jest miejsc dla naszych kandydatów. W związku z powyższym nasza jednostka planuje napisać własny program szkoleń kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Rozwiąże to problem kierowania na szkolenia. Należy jednak zaznaczyć, że ustawodawca uchylił w dniu 18 września br. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. W związku z powyższym szkolenia nie były prowadzone. Nie było też możliwe opracowanie programu szkoleń dla kandydatów. Dopiero z dniem 6 listopada 2023r. wydano nowe rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. Należy zaznaczyć, że programy te są zatwierdzane przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Ponadto ustawa nakłada obowiązek prowadzenia różnego rodzaju elektronicznych rejestrów rodzin. Jednakże rejestry nie zostały jeszcze przygotowane do użytku przez ustawodawcę. Wobec powyższego do czasu uregulowania sytuacji nadal jest prowadzony stary rejestr papierowy. Należało również dokonać zmian w porozumieniach z innymi powiatami dotyczących niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych. W przypadku rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka porozumienia wygasły, konieczne było opracowanie i zawarcie nowych porozumień oraz umów z rodzinami. Zgodnie z nowelizacją ustawy zmianie uległy również stawki wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

W Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 przyjęto do realizacji określone cele:

Cel 1. Promocja i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi przyjęło 16 wniosków o pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej:

- w roku 2021 wpłynęły 4 wnioski (wszystkie rodziny zastępcze ustanowione zostały wcześniej postanowieniem sądu);
- w roku 2022 wpłynęły 2 wnioski;
- w roku 2023 (stan na 30.11.2023r.) wpłynęło 10 wniosków (4 wnioski pochodziły od osób ustanowionych wcześniej rodziną zastępczą postanowieniem sądu);

Wydano 15 zaświadczeń kwalifikacyjnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Należy zaznaczyć, że część kandydatów, którzy otrzymali kwalifikacje

w/w okresie stanowiły osoby, których wnioski wpłynęły w roku 2020. Procedura kwalifikacji, w tym szkolenie jest kilkumiesięczna. W roku 2021 jedna rodzina uzyskała kwalifikacje do pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego. Rodzina ta przejęła tę funkcję w miejsce długoletniego pogotowia, gdzie osoba pełniąca tę funkcję przeszła na emeryturę. Kolejne dwie rodziny uzyskały kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej. Należy zaznaczyć, że w roku 2023 widoczny jest znaczny wzrost kandydatów, którzy zgłosili się samodzielnie. Można założyć, że przyczyniła się do tego promocja rodzicielstwa zastępczego, która odbywała się również poprzez:

- wywieszenie banerów;
- wydawanie ulotek;
- organizowanie Powiatowego Dnia Dziecka, Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, kiermaszów świątecznych.

Imprezy obfitowały w wiele atrakcji dla dzieci i dorosłych. W trakcie imprez pracownicy PCPR w Tucholi rozdawali materiały informacyjne dot. funkcji rodziny zastępczej oraz udzielali wszelkich informacji zainteresowanym. Ponadto na budynku powiatu został zawieszony duży baner promujący rodzicielstwo zastępcze. Co roku w grudniu organizowano spotkanie świąteczne dla dzieci z pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej. W roku 2021 na terenie PCW zorganizowano spotkanie z Mikołajem. Zaproszono rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze. Impreza miała charakter otwarty dla wszystkich chętnych mieszkańców powiatu tucholskiego. PCPR pomagał w organizacji powiatowego kiermaszu świątecznego, który mieścił się na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji w Tucholi. Impreza miała charakter otwarty, cieszyła się dużym zainteresowaniem. Uczestniczyło w niej wiele osób niepełnosprawnych i dzieci z pieczy zastępczej. W roku 2022 zaproszono dzieci na przedstawienie świąteczne wystawione przez aktorów z teatru. Każda osoba przebrana za postać z bajki otrzymała słodycze. Wyłoniono 8 osób, które otrzymały nagrodę rzeczową za najładniejszy strój. Każde dziecko umieszczone w pieczy zastępczej otrzymało podarki świąteczne. Ponadto nasza jednostka pomagała w organizacji powiatowego kiermaszu świątecznego, który odbył się na terenie Liceum Ogólnokształcącego w Tucholi. Impreza miała charakter otwarty. Cieszyła się dużym zainteresowaniem. Był gwiazdor, choinka, zabawy dla dzieci, przygrywał również zespół Drink Bar z Torunia. Dzieciom rozdawano słodycze. Odbyły się warsztaty dla dzieci, wycinanie gwiazd z papieru, wyrabianie świec z wosku pszczelego. We wszystkich imprezach aktywnie pomagali strażacy oraz policjanci i członkowie Tucholskiego Stowarzyszenia „Jak w rodzinie”. Naszym celem było też podziękowanie funkcjonującym rodzinom za ich trud i starania, by zapewnić dzieciom w nich umieszczonym, jak najlepszych warunków i rodzinnego charakteru. Osiągnięto zatem zakładany rezultat, którym było pozyskanie nowych rodzin zastępczych. W roku 2023 zauważalny jest znaczny wzrost ilości osób, które chciałyby zostać rodziną zastępczą.

Cel 2. Wsparcie oraz rozwój rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu tucholskiego.

W ramach projektu „Rodzina w Centrum 2” i „Rodzina w Centrum 3” rodziny zastępcze korzystają z następującego wsparcia:

- spotkania grupy wsparcia dla rodzin zastępczych

Spotkania te cieszą się tak dużym zainteresowaniem, że utworzono dwie grupy. Każda grupa liczy około 7 osób. Grupy wsparcia umożliwiają rodzinom zastępczym wzajemną pomoc w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego, podnoszą poziom motywacji do pełnienia trudnej roli jaką jest rodzicielstwo zastępcze, zapobiegają wypaleniu zawodowemu oraz podnoszą kompetencje rodzicielskie. Integrują rodziny zastępcze, które mogą podzielić się własnymi doświadczeniami. Są wsparciem także dla nowopowstałych rodzin zastępczych.

- szkolenia

Rodziny zastępcze uczestniczą w szkoleniach wyjazdowych i on-line. Należy zaznaczyć, że część osób chętnie korzysta z tej formy wsparcia. Niestety niektóre rodziny ciężko nakłonić do uczestniczenia w szkoleniach nawet on-line. Obowiązek szkolenia dotyczy rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

- poradnictwo pedagogiczne,
- poradnictwo psychologiczne,
- superwizja rodzin zastępczych.

Wsparcie rodzin odbywa się także w ramach zadań realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi. Nasza jednostka z budżetu powiatu również organizuje szkolenia dla rodzin np. „W zdrowym ciele zdrowy duch”, „Zdrowe odżywianie”. Ponadto każda rodzina pozostaje pod opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub specjalisty pracy socjalnej.

Niektóre rodziny zastępcze niezawodowe wyrażają chęć przekształcenia się w rodzinę zastępczą zawodową. Kierowani są na odpowiednie szkolenie. Niemniej jednak w naszym powiecie istnieje już duża ilość rodzin zastępczych zawodowych, które mają pod swoją opieką do 3 dzieci, ale zdarza się też, że i więcej. Ustawodawca obecnie nałożył obowiązek ograniczania przyjmowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej. Planujemy zatem w nowym programie, skupić się na przekształcaniu i tworzeniu rodzinnych domów dziecka, które mogą przyjąć do 8 dzieci. Rodziny z większą ilością dzieci otrzymują pomoc w postaci osoby do pomocy, zwrotu kosztów poniesionych na utrzymanie domu - na zasadach określonych ustawą. Nasza jednostka będzie zachęcać rodziny, które mają odpowiednie warunki lokalowe do przekształcenia w rodzinny dom dziecka. Posiadamy rodziny, które są bardzo zaangażowane, uczestniczą w wielu szkoleniach, przyjeżdżają z dziećmi na organizowane przez nas imprezy. Takie rodziny, jeżeli wyrażają taką potrzebę a nie mają odpowiednich warunków lokalowych winny mieć możliwość zostania rodziną zastępczą zawodową. W niniejszym programie określono utworzenie jednej rodziny zastępczej zawodowej, jest to spowodowane ograniczoną ilością środków finansowych. Program może zostać aktualizowany w miarę możliwości finansowych powiatu.

Cel 3. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej.

Osoby usamodzielniane otrzymują świadczenia wynikające z ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej korzystających z pomocy na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie i usamodzielnienie w poszczególnych latach:

Rok 2021

- świadczenie na kontynuację nauki: 25 osób usamodzielniających się;
- świadczenie na zagospodarowanie: 8 osób usamodzielniających się;
- świadczenie na usamodzielnienie: 7 osób usamodzielniających się;

Rok 2022

- świadczenie na kontynuację nauki: 23 osoby usamodzielniające się;
- świadczenie na zagospodarowanie: 5 osób usamodzielniających się;
- świadczenie na usamodzielnienie: 5 osób usamodzielniających się;

Rok 2023

- świadczenie na kontynuację nauki: 21 osób usamodzielniających się;
- świadczenie na zagospodarowanie: 6 osób usamodzielniających się;
- świadczenie na usamodzielnienie: 6 osób usamodzielniających się;

W latach 2021-2023 osoby usamodzielniane brały udział w grupach wsparcia dla osób usamodzielnianych, warsztatach dla osób przebywających i opuszczających pieczę zastępczą

oraz zajęciach profilaktyczno – wychowawczych realizowanych w ramach zadania „Rodzina w Centrum III”.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi dysponuje dwoma mieszkaniami dla osób usamodzielniających się. Założono, że każde będzie mogło zamieszkiwać dwoje usamodzielnianych. Niemniej jednak mieszkania, z uwagi na ich małą powierzchnię użytkową zajmowane były jedynie przez 1 osobę. Obecnie jedno mieszkanie jest użytkowane, natomiast drugie jest w trakcie remontu. O możliwość zamieszkania starać się mogą wychowankowie opuszczający rodziną bądź instytucjonalną pieczę zastępczą. W roku 2021 w ramach projektu „Budowa Powiatowego Centrum Wsparcia w Tucholi” powstały w pełni wyposażone mieszkania wspierane w budynku Centrum. Osoby usamodzielniające się mają do dyspozycji dwa pokoje z odrębnymi łazienkami i dostępem do kuchni. Koszt pobytu jest finansowany przez osobę zamieszkującą. W latach 2021-2023 przebywały w nich 3 osoby. W chwili obecnej wszystkie są puste. Podniesiono kwalifikacje osób usamodzielniających się, tych które tego sobie życzyły. Należy zaznaczyć, że współpraca i kontakt z osobami usamodzielniającymi niekiedy jest trudna. Nasza jednostka oferuje szereg możliwości rozwoju, wsparcia i tylko od samych zainteresowanych zależy czy z nich skorzystają. Można założyć, że zakładane rezultaty zostały osiągnięte.

Cel 4. Zwiększenie liczby dzieci powracających do rodzin biologicznych.

W latach 2021-2023 siedmioro dzieci przebywających w pieczy zastępczej powróciło do rodzin biologicznych. W roku 2021 powróciło 5 dzieci. W roku 2022 do rodziny biologicznej wróciło 1 dziecko, w roku 2023 1 dziecko. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej mają możliwość spotkań z rodzicami biologicznymi, których celem jest podtrzymanie więzi emocjonalnych. Spotkania odbywają się w budynku PCW w specjalnie przystosowanym pomieszczeniu. Niektórzy rodzice biologiczni korzystają ze spotkań uregulowanych sądownie. Rodzice mają też możliwość kontaktowania się z dziećmi wykorzystując wszelkiego rodzaju technologię teleinformatyczną. Rodzice biologiczni mogą korzystać z pomocy oferowanej w ramach projektu: „Rodzina w Centrum 2” i „Rodzina w Centrum3”:

- mediacje rodzinne;
- grupy wsparcia dla rodzin zastępczych i naturalnych;
- warsztaty dla rodziców;
- terapia rodzinna, grupowa, indywidualna;
- poradnictwo psychologiczne;
- opieka nad dziećmi w trakcie zajęć dla rodziców biologicznych.

Koordynatorzy rodzinnej opieki zastępczej udzielają rodzicom naturalnym informacji dotyczących ich dzieci. Współpracują z asystentami rodzin i pracownikami socjalnymi w gminach na rzecz powrotu dzieci do rodziny naturalnej. Powrót 7 dzieci do rodzin uważamy, że jest sukcesem, tym samym realizacją założeń programu.

Cel 5. Rozwój infrastruktury placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W powiecie tucholskim funkcjonują dwie odrębne placówki:

- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1 w Gostycynie,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 w Żalnie.

Obie placówki dostosowane są do obowiązujących standardów, w każdej może przebywać maksymalnie 14 dzieci. Zrealizowano założenia programu na lata 2021 -2023 utworzono dwa place zabaw dla dzieci, utworzono dwa miejsca izolacji/kwarantanny, zakupiono środki ochrony. Tym samym osiągnięto rezultat jakim było stworzenie miejsca do spędzania czasu wolnego dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Dostosowano również pomieszczenia w placówkach do sytuacji epidemiologicznej.

3. Podstawy prawne programu

Działanie podejmowane na rzecz rozwoju pieczy zastępczej określone w Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 będą realizowane w oparciu o następujące akty prawne i dokumenty:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej;
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu tucholskiego na lata 2022 – 2028.

4. Adresaci Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026

Program skierowany jest bezpośrednio do osób i rodzin w szczególności:

- rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu tucholskiego i dzieci w nich umieszczonych;
- placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu tucholskiego;
- wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej, rodzinnego domu dziecka;
- usamodzielniających wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- rodzin naturalnych.

5. Realizatorzy Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026.

Koordynatorem programu oraz jego wykonawcą jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi.

Cele założone w programie będą realizowane przy wsparciu i współpracy następujących instytucji:

- Powiat Tucholski, którego zadaniem będzie zabezpieczenie środków finansowych na realizację programu;
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze – jako wykonawca programu;
- Sąd, Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, których zadaniem będzie współpraca z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu, Oddział w Bydgoszczy, z którym praca będzie polegała na wszczęciu procedury adopcyjnej w momencie uregulowanej sytuacji prawnej dziecka przebywającego w pieczy zastępczej;
- ośrodki pomocy społecznej działające na terenie powiatu tucholskiego, przy których pomocy realizowane będą plany pracy z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, z którą współpraca polegała będzie na diagnozowaniu możliwości szkolnych dziecka, wydawanie opinii o kandydatach na rodziców zastępczych;
- Szkoły i inne instytucje oświatowe – współpraca w zakresie wychowywania dzieci;

- Stowarzyszenia, fundacje – które zgodnie ze swoim statutem mogą wspierać i promować rodzicielstwo zastępcze.

6. Termin i miejsce realizacji

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie realizowany na terenie powiatu tucholskiego. Termin realizacji ustala się na lata 2024-2026.

7. Zadania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu tucholskiego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi działa jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej na mocy Zarządzenia NR 52/2011 Starosty Tucholskiego z dnia 7 grudnia 2011 r.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz

prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;

- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Rodziny zastępcze na ich wniosek zostają objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Opiekę nad rodzinami zastępczymi, które nie są objęte opieką koordynatora wykonuje pracownik socjalny. Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 77 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć więcej niż 15 rodzin zastępczych pod swoją opieką.

Zgodnie z art. 128 pkt. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia przez nich tej funkcji.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 128 pkt. 1 wyżej wymienionej ustawy dokonuje oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej. Oceny dokonuje się na posiedzeniu z udziałem: pedagoga, psychologa, asystenta rodziny,

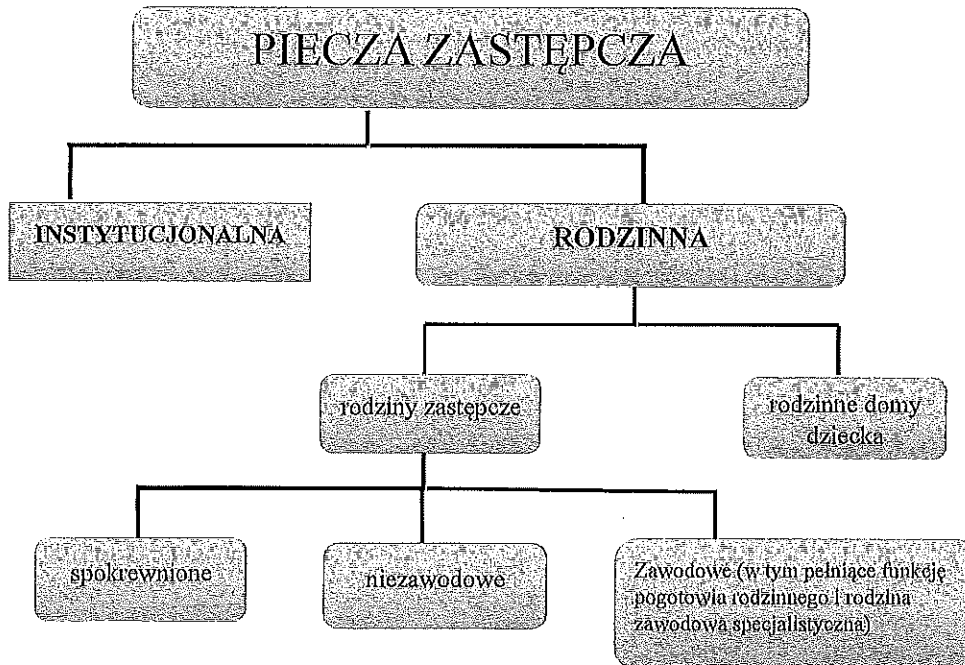
przedstawicielami ośrodka adopcyjnego, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzicami biologicznymi dziecka pod warunkiem, że nie zostali oni pozbawieni władzy rodzicielskiej. Do udziału w ocenie sytuacji dziecka mogą być zaproszeni również m.in. przedstawiciele sądu, OPS, Policji, czy instytucji oświatowych. Celem oceny sytuacji dziecka jest:

- ustalenie aktualnej sytuacji dziecka;
- analiza stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- modyfikowanie planu pomocy dziecku;
- monitorowanie procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie;
- ocena stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;
- ocena możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej;
- informowanie sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. – prawo oświatowe, przepisy ustawy i działalności leczniczej lub o pomocy społecznej.

Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci poniżej 3 roku życia nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

8. Piecza zastępcza na terenie powiatu tucholskiego.

8.1 Rodzinna piecza zastępcza

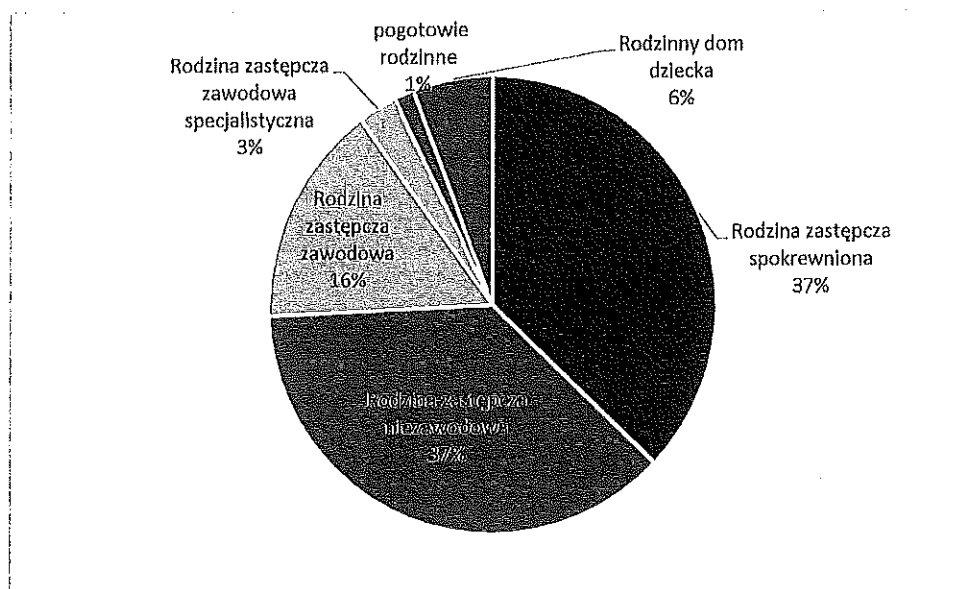

Na dzień 30.11.2023 r. na terenie powiatu tucholskiego funkcjonowało:

- 26 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których umieszczonych jest 36 dzieci;
- 26 rodzin zastępczych niezawodowych, w których umieszczonych jest 35 dzieci;
- 11 rodzin zastępczych zawodowych, w których umieszczonych jest 40 dzieci;
- 2 rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne, w których umieszczona jest 6 dzieci;

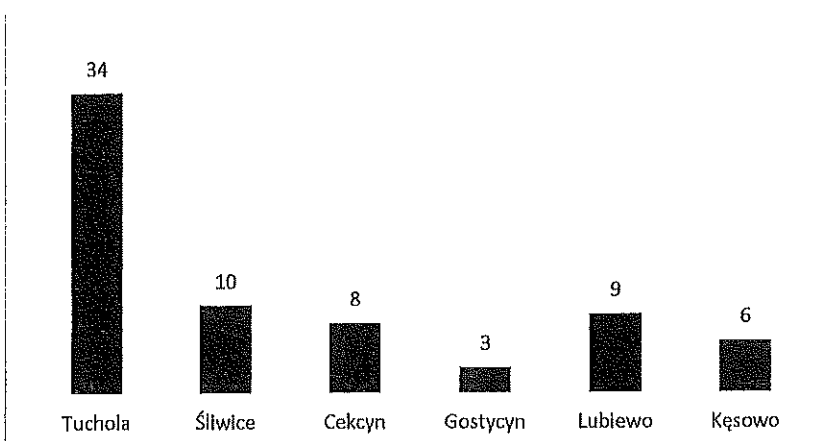
- 1 rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego, w którym umieszczone jest 5 dzieci;
- 4 rodzinne domu dziecka, w których umieszczonych jest 35 dzieci.

Łącznie w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu tucholskiego na dzień 30.11.2023 r. przebywa 157 dzieci. Procentowy podział rodzin obrazuje poniższy wykres.

W powiecie tucholskim mamy rodziny zastępcze mieszczące się we wszystkich sześciu gminach powiatu tucholskiego: Tuchola, Cekcyn, Gostycyn, Lubiewo, Kęsowo oraz Śliwice.

Liczba rodzin zastępczych w gminach powiatu tucholskiego.

Na terenie powiatu tucholskiego na mocy zawartych porozumień i umów w rodzinnej pieczy zastępczej przebywają również dzieci z innych powiatów
Liczba dzieci z innych powiatów przebywająca w rodzinach zastępczych na terenie powiatu tucholskiego. (Stan na dzień 30.11.2023 r.)

WODZISŁAW	3
BYDGOSZCZ	2
CHODZIEŻ	2
CHEŁMNO	5
SZCZECIN	2
TCZEW	1
GRUDZIĄDZ	1
ZGORZELEC	2
CHOJNICE	5
WIĘCBORK	8
CZŁUCHÓW	4
BRODNICA	6
INOWROCŁAW	3
SUWAŁKI	3
JAWORZNO	3
OSTRÓW	1
ŚWIECIE	1
WĄBRZEŻNO	2
ŁÓDŹ	1
WŁOCŁAWEK	2
TORUŃ	1
ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	4

W chwili obecnej 2 dzieci z naszego powiatu przebywa w placówce opiekuńczo-wychowawczej we Więcborku, natomiast 16 dzieci jest umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Liczba i podział rodzin zastępczych w powiecie tucholskim w okresie od 01.01-30.11.2023 r.

Na dzień **30.11.2023 r.** w powiecie tucholskim funkcjonuje **70** rodzin zastępczych, w których przebywa **157** dzieci, **95** dzieci z terenu powiatu tucholskiego i **62** dzieci pochodzących z terenu innych powiatów.

Odływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej w okresie od 01.01.2023 r. – 30.11.2023 r.

Odływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci
Dzieci do 18 roku życia, które:	
Powróciły do rodziny biologicznej	1
Zostały przysposobione	1
Zostały przeniesione do pieczy instytucjonalnej	2
Dzieci powyżej 18 roku życia, które:	
Powróciły do rodziny biologicznej	0

Założyły własne gospodarstwo domowe	10
-------------------------------------	----

Porównanie liczby umieszczeń dzieci w latach 2021-2023

Liczba umieszczeń dzieci			
	Dzieci pochodzące z Powiatu Tucholskiego	Dzieci pochodzące z innych powiatów	Nasze dzieci umieszczone na terenie innego powiatu
Stan na dzień 30 listopada 2023	16	5	1
2022	11	13	0
2021	17	2	5

Rodzinna piecza zastępcza funkcjonuje zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Mimo, że w Polsce brakuje kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, w powiecie tucholskim umieszczenia realizowane są na bieżąco i bez konieczności umieszczania dzieci w rodzinach poza powiatem tucholskim. Zdarzają się sytuacje, gdzie nasze dzieci zostają umieszczone u krewnych mieszkających poza naszym powiatem. Należy jednak zaznaczyć, że procedura umieszczania dzieci do pieczy zastępczej nie pozwala na pełną kontrolę PCPR w tym zakresie, gdyż zdarzają się sytuacje, kiedy kandydaci sami wybierają dzieci do sprawowania opieki spoza powiatu. Należy nadmienić, że niektóre powiaty są w dramatycznej sytuacji, gdyż nie mają miejsc w swojej pieczy zastępczej.

8.2 Instytucjonalna piecza zastępcza.

Na terenie powiatu tucholskiego funkcjonują dwie 14 – osobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, obie są dostosowane do obowiązujących standardów. W instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywają zarówno dzieci z powiatu tucholskiego jak i innych powiatów. W placówkach umieszcza się dzieci powyżej 10 roku życia, chyba, że młodsze dzieci są umieszczone wraz ze starszym rodzeństwem.

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu tucholskiego według stanu na dzień 30.11.2023 r.

Nazwa placówki opiekuńczo-wychowawczej	Liczba dzieci
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 1 w Gostycynie	15
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 2 w Żalnie	15

Dzieci zostały umieszczone ponad stan z uwagi na konieczności umieszczania licznego rodzeństwa np. 8 dzieci. Należy zaznaczyć, że rodzinna piecza zastępcza nie ma możliwości przyjęcia tak licznego rodzeństwa.

Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych z gmin terenu powiatu tucholskiego.

Nazwa gminy	Liczba dzieci
Tuchola	15
Śliwice	1
Lubiewo	3

Dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu tucholskiego pochodzące z innych powiatów. (Według stanu na dzień 30.11.2023 r.)

Nazwa powiatu	Liczba dzieci
chełmiński	3
szczeciński	1
chojnicki	2
koszaliński	5

Zgodnie z ostatnią nowelizacją ustawy nałożono na powiaty obowiązek ograniczania umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Program na lata 2024-2026 zawiera działania odpowiadające na te wytyczne.

9. Badanie i własne wnioski z przeprowadzonych ankiet.

Na potrzeby sporządzenia Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 w I półroczu 2023 roku przeprowadzone zostały badania ankietowe. Zostały one przeprowadzone wśród:

- rodzin zastępczych z terenu powiatu tucholskiego;
- kuratorów Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Tucholi;
- pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;
- pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej działających na terenie Powiatu Tucholskiego (Tuchola, Kęsowo, Gostycyn, Cekcyn, Śliwice, Lubiewo);
- szkół funkcjonujących na terenie powiatu tucholskiego.

Badanie dotyczące współpracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej w latach 2021-2023:

- 1) Liczba asystentów na terenie powiatu tucholskiego – 8.
- 2) Powody objęcia rodzin wsparciem asystenta:
  - bezradność opiekuńczo-wychowawcza;
  - problemy szkolne dziecka;
  - niezaradność życiowa rodziców;
  - uzależnienia;
  - sytuacja zdrowotna;
  - z ustawy „Za życiem”;
  - przemoc domowa.
- 3) Ilość rodzin objętych wsparciem asystenta:

2021r.111

2022r. 109

2023 do 30 IX.23r. 92

- 4) Ilość rodzin pod opieką asystenta zagrożonych odebraniem dzieci – 8.
- 5) Ilość dzieci pod opieką asystenta zagrożonych odebraniem w 2024r. – 23.
- 6) Czy zaobserwowano wzrost ilości zagrożonych odebraniem dzieci?
Tak – 3 środki pomocy społecznej
Nie – 2 ośrodki pomocy społecznej
Stała ilość – w jednym ośrodku pomocy społecznej.
- 7) Najczęstsze przyczyny odbierania dzieci i umieszczania ich w pieczy zastępczej:
  - uzależnienie,
  - pozostawienie dziecka bez opieki,
  - przemoc w rodzinie,
  - nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych,
  - trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
  - trudności wychowawcze.
- 8) Propozycje działań w celu zmniejszenia ilości umieszczeń:
  - edukowanie rodzin zagrożonych odebraniem dzieci (szkolenia, grupy wsparcia),
  - zwiększenie pomocy psychologicznej,
  - wsparcie asystenta,
  - warsztaty podnoszące kompetencje rodzicielskie.
- 9) Propozycje działań w ramach współpracy między PCPR i OPS,GOPS:
  - organizacja cyklicznych spotkań pracowników instytucji pracujących na rzecz dzieci i rodzin,
  - wymiana informacji pomiędzy instytucjami,
  - utworzenie wspólnych zespołów doradczych,
  - organizacja szkoleń z zakresu prawa, komunikacji.

Badanie dotyczące współpracy z Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w latach 2021-2023:

- 1) Liczba kuratorów rodzinnych na terenie powiatu tucholskiego:
Kuratorzy zawodowi- 3
Kuratorzy społeczni-15
- 2) Powody objęcia rodzin wsparciem kuratora:
  - Art.109 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
  - ustawa o wspieraniu resocjalizacji nieletnich.
- 3) Ilość rodzin zagrożonych odebraniem dzieci w 2024 roku: 1
- 4) Ilość dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej w 2024 roku: 3
- 5) Zaobserwowany wzrost ilości rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej: NIE
- 6) Najczęstsze przyczyny odbierania dzieci i umieszczania ich w pieczy zastępczej:
  - zagrożenie bezpieczeństwa małoletnich,
  - zaniedbywanie obowiązków rodzicielskich,
  - przemoc w rodzinie,

- uzależnienia od substancji psychoaktywnych.
- 7) Ilość dzieci w pieczy zastępczej pod opieką kuratora: Nie dotyczy.
- 8) Propozycje działań mogących przyczynić się do zmniejszenia zjawiska odbierania dzieci: Trudno wskazać
- 9) Propozycje działań wpływające na polepszenie współpracy pomiędzy ZKSS i innymi instytucjami: W ocenie kuratorów współpraca z instytucjami z powiatu tucholskiego układa się należycie a sytuacje omawiane są na bieżąco.

Badanie dotyczące współpracy z Poradnią Psychologiczno -Pedagogiczną w latach 2021-2023

- 1) Liczba rodzin korzystających z pomocy PPP: 50
- 2) Formy pomocy:
  - diagnoza pedagogiczna,
  - diagnoza psychologiczna,
  - diagnoza logopedyczna,
  - terapia pedagogiczna,
  - terapia psychologiczna,
  - terapia logopedyczna.
- 3) Problemy, z jakimi zgłaszały się rodziny zastępcze:
  - problemy rozwojowe małego dziecka,
  - trudności szkolne,
  - trudności w funkcjonowaniu emocjonalno-społecznym,
  - problemy wychowawcze,
  - trudności emocjonalne ze strony dzieci i opiekunów w przypadku przekazywania dziecka do innej rodziny zastępczej.
- 4) Propozycje działań mogących przyczynić się do zmniejszenia ilości umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej:
  - organizacja zajęć dla rodziców biologicznych podnoszących kompetencje rodzicielskie,
  - bardziej aktywne wsparcie rodzin biologicznych przez asystentów rodziny, kuratorów sądowych,
  - szybsze interwencje w rodzinach.
- 5) Propozycje działań poprawiających współpracę pomiędzy instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny:
  - systematyczne kontakty pomiędzy instytucjami,
  - zachęcanie rodzin zastępczych przez PCPR do wykonywania diagnoz rozwoju dziecka w PPP.

Badanie dotyczące współpracy z szkołami z terenu powiatu tucholskiego w latach 2021-2023:

- 1) Liczba dzieci z pieczy zastępczej w latach 2021- 2023 uczęszczających do szkół na terenie powiatu tucholskiego – 67.
- 2) Ilość dzieci z pieczy zastępczej objętych dodatkowym wsparciem w szkołach – 42.
- 3) Forma dodatkowej pomocy w szkole relacjach rówieśniczych:
  - zajęcia rewalidacyjne,
  - zajęcia logopedyczne,
  - gimnastyka korekcyjna,

- porady psychologiczne,
  - zajęcia z pedagogiem szkolnym,
  - doradztwo zawodowe,
  - przysposobienie do życia w rodzinie,
  - interdyscyplinarne wsparcie rodziny,
  - zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze,
  - zajęcia rozwijające zainteresowania,
  - terapia psychologiczna,
  - umożliwienie zamieszkania w internacie,
  - zindywidualizowana ścieżka kształcenia.
- 4) Problemy, z jakimi borykają się dzieci z pieczy zastępczej:
- problemy emocjonalne,
  - problemy w nauce,
  - braki edukacyjne,
  - dysfunkcje rozwojowe,
  - niedostosowanie społeczne,
  - niski poziom umiejętności interpersonalnych,
  - niska samoocena,
  - zaburzenia zachowania,
  - stres przed nową sytuacją,
  - tęsknota za rodziną,
  - deficyt akceptacji i miłości, uwagi,
  - wycofanie,
  - agresja,
  - problemy natury logopedycznej,
  - trudności w relacjach rówieśniczych,
  - niska motywacja do nauki i uczęszczania do szkoły,
  - ograniczone zaufanie,
  - świadomość ograniczonych perspektyw życiowych.
- 5) Propozycje działań mogących przyczynić się do zmniejszenia ilości umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej:
- rozwiązania prawne- ustawa o odpowiedzialności rodziców za wychowanie i zapewnianie potrzeb dzieci,
  - ustawa dająca większe uprawnienia pracownikom socjalnym, policji,
  - praca terapeutyczna z rodzinami,
  - edukacja przyszłych rodziców,
  - interdyscyplinarne wsparcie rodziny,
  - wsparcie psychologiczne rodziców,
  - czytelny dostęp do instytucji pomocowych,
  - większy nacisk na pomoc asystentów i kuratorów.
- 6) Propozycje działań poprawiających współpracę pomiędzy instytucjami pracującymi z dzieckiem i rodziną:
- spotkania na terenie szkoły pracowników PCPR z rodzicami i uczniami starszych klas,

- wyznaczenie osoby do kontaktu w sprawie dziecka,
- włączanie się instytucji w życie szkoły,
- ścisła współpraca instytucji pomocowych ze szkołami,
- współorganizowanie imprez na rzecz dzieci,
- szkolenie dot. funkcjonowania pieczy zastępczej.

Badanie ankietowe dotyczące potrzeb i współpracy z rodzinami zastępczymi.

1) Zagadnienia dotyczące szkoleń dla rodzin zastępczych.

Rodziny zastępcze w latach 2021-2023 skorzystały średnio z 3 szkoleń. Należy nadmienić, że niektóre rodziny chętnie i często uczestniczą w szkoleniach, niestety większość rodzin nie jest zainteresowana zwiększaniem swojej wiedzy. Obowiązek szkoleń dotyczy rodzin zastępczych zawodowych, w przypadku pozostałych możemy jedynie zachęcać do udziału. Jak wynika z ankiet tematyka szkoleń odpowiada na potrzeby rodzin zastępczych.

2) Współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej/pracownikiem socjalnym

Ankietowani wyrażają bardzo duże zadowolenie ze współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej/pracownikiem socjalnym.

3) Integracja środowiska pieczy zastępczej.

Analiza ankiet wykazała duże zainteresowanie integracją środowiska pieczy zastępczej. Wskazywano na potrzebę opieki nad dzieckiem przez animatora w trakcie imprez, wspólne spotkania z dziećmi, udziału dzieci w placach zabaw np. kolorowy zakątek, organizowanie wyjazdów z zapewnioną opieką przez PCPR, ogniska w plenerze, gwiazdka wyłącznie dla rodzin zastępczych. Dwie osoby nie widziały potrzeby integracji środowiska pieczy zastępczej.

4) Korzystanie z poradnictwa specjalistycznego przez rodziny zastępcze.

Ankietowani wskazywali na potrzebę zwiększenia ilości zajęć logopedycznych, psychiatrycznych, prawnych. Jedna osoba widziała potrzebę uczestniczenia w superwizji. Większość ankietowanych nie wskazała na potrzeby korzystania z poradnictwa specjalistycznego.

5) Pomoc wychowankom przygotowującym się do usamodzielnienia.

Ankietowani w większości nie odnieśli się do tego zagadnienia. Jedna osoba widziała potrzebę pomocy, ze strony PCPR w uzyskaniu mieszkania komunalnego. Inna wskazywała na potrzebę dopłacania przez PCPR w wynajmie mieszkania na wolnym rynku. Ankietowani zgłaszali brak chęci osób usamodzielnianych do uczestniczenia w szkoleniach. Wskazano też, na potrzebę korzystania z poradnictwa psychologicznego. Jedna osoba podała temat, który jej zdaniem będzie przydatny w usamodzielnieniu wychowanków pieczy np. szkolenie z zarządzania finansami oraz doradztwo zawodowe.

Badaniem ankietowym objęto 26 rodzin, które zechciały wziąć w nim udział. Osoby usamodzielniane niechętnie korzystają z proponowanych szkoleń czy warsztatów. Nie ma możliwości nacisku. Należy nadmienić, że dla osób usamodzielniających się zorganizowano już szkolenie z gospodarowania budżetem, niestety zainteresowanie było znikome. Osoby

usamodzielniane mają możliwość korzystania ze szkoleń, warsztatów w ramach projektu „Rodzina w Centrum 3”. Z proponowanych spotkań korzystają najczęściej te same osoby, frekwencja wynosi średnio 6 osób, na jedno spotkanie (na 10 miejsc). Należy nadmienić, że powiat dysponuje lokalami przeznaczonymi dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Koszt pobytu oraz obowiązek kontynuacji nauki sprawia, że wychowankowie nie są zainteresowani zamieszkaniem w tych lokalach. Wnioski z analizy ankiet zostały omówione w trakcie spotkań działu pieczy zastępczej.

10. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wieloletnie doświadczenie pracowników realizujących zadania pieczy zastępczej w PCPR; - wysokie kwalifikacje zawodowe pracowników działających na rzecz pieczy zastępczej; - superwizja dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i pracowników socjalnych; - funkcjonowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych; - promowanie idei rodzicielstwa zastępczego; - duża liczba szkoleń dla rodzin zastępczych; - duża liczba rodzin zastępczych zawodowych; - funkcjonowanie 4 rodzinnych domów dziecka; - posiadanie mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej; - bardzo dobra współpraca z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi; - stała, efektywna współpraca z ośrodkami adopcyjnymi, OPS, policją i strażą pożarną; - zaplecze lokalowe do organizacji konferencji, szkoleń, spotkań; - bardzo dobra współpraca ze sponsorami; - realizacja projektu „Rodzina w Centrum 2” i „Rodzina w Centrum 3”; - pozyskiwanie środków zewnętrznych; -bardzo dobra współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi; - Sala Doświadczenia Świata oraz wykwalifikowana kadra do prowadzenia zajęć; - Sala Integracji Sensorycznej oraz wykwalifikowana kadra do prowadzenia zajęć; 	<ul style="list-style-type: none"> - brak własnego programu szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - konieczność kierowania kandydatów na szkolenie do innych organizatorów/ośrodków adopcyjnych; - wysoki koszt szkoleń; - koszt dojazdu na szkolenie ponoszą kandydaci;

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie własnego programu szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - pozyskanie środków zewnętrznych na działania statutowe; - rozwijanie nowych form wsparcia dla rodzin i usamodzielniających się wychowanków pieczy w ramach projektu „Rodzina w Centrum 3”; - pozyskanie nowych rodzin zastępczych poprzez promocję rodzicielstwa zastępczego; 	<ul style="list-style-type: none"> - koszt dojazdu na szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - brak opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy uniemożliwiający korzystanie ze szkoleń wyjazdowych przez rodziców zastępczych; - brak opieki nad najmłodszymi dziećmi umieszczonymi w pieczy uniemożliwiający rodzinie zastępczej korzystanie z grup wsparcia; - niechęć rodzin zastępczych/ osób usamodzielniających się do korzystania ze szkoleń; - problemy wychowawcze dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej mogą powodować wypalenie zawodowe rodzin; - brak motywacji do kontynuowania nauki przez usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej; - powrót usamodzielniających się wychowanków pieczy do rodziny biologicznej; - powielanie przez usamodzielniających się wychowanków wzorców rodziny biologicznej; - brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - brak rodzin zastępczych chętnych do przekształcenia się w rodzinny dom dziecka;

11. Cele programu i wskaźniki do ich realizacji.

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 jest rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej.

Celami szczegółowymi są:

Cel 1. Promocja i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej			
Zadanie	Wskaźnik realizacji	Zakładany rezultat	Termin realizacji
- promocja rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu tucholskiego;	- liczba kandydatów zgłaszających chęć do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - liczba akcji promujących rodzicielstwo zastępcze;	- pozyskanie nowych rodzin zastępczych na terenie powiatu tucholskiego.	2024-2026

- podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat rodzicielstwa zastępczego. - organizacja szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	- liczba artykułów prasowych; - liczba rozprawdzonych ulotek promujących rodzicielstwo zastępcze; - ilość wydanych kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.		
Cel 2. Wsparcie oraz rozwój rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu tucholskiego			
Zadanie	Wskaźnik realizacji	Zakładany rezultat	Termin realizacji
- prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych . -organizacja szkoleń doskonalących i podnoszących kompetencje opiekunów – wychowawcze; - objęcie rodzin wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej; - możliwość skorzystania przez rodziny zastępcze, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz przez ich wychowanków bezpłatnego poradnictwa psychologicznego; - organizacja imprez integrujących rodziny zastępcze z powiatu tucholskiego oraz konkursów dla dzieci.	- liczba rodzin uczestniczących w grupach wsparcia; - liczba rodzin zastępczych uczestniczących w szkoleniach; - liczba udzielonych porad; - liczba zorganizowanych imprez i konkursów; - ilość rodzin zastępczych objętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i pracownika socjalnego	- wzrost kompetencji osób pełniących funkcje rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka; - integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej; - przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu rodzin zastępczych i naturalnych .	2024-2026
Cel 3. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej			
Zadanie	Wskaźnik realizacji	Zakładany rezultat	Termin realizacji
- organizacja szkoleń i grup wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej; - wsparcie finansowe; - monitorowanie indywidualnych programów usamodzielniania; - możliwość zamieszkania w mieszkaniach dla osób usamodzielniających się; - możliwość skorzystania z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego.	- liczba zorganizowanych szkoleń; - liczba wypłaconych świadczeń na konstituowanie nauki, zagospodarowanie i usamodzielnienie; - liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach dla osób usamodzielniających się; - ilość osób korzystających z poradnictwa psychologicznego; - liczba uczestników grupy wsparcia; - liczba osób przeszkolonych.	- podnoszenie wiedzy u osób usamodzielnianych, -zaspokojenie niezbędnych potrzeb, w tym mieszkaniowych; - wzajemne wsparcie osób usamodzielnianych podczas spotkań grupy wsparcia; - podniesienie poczucia własnej wartości oraz sprawczości w samodzielnym życiu.	2024-2026
Cel 4. Zwiększenie liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych			
Zadanie	Wskaźnik realizacji	Zakładany rezultat	Termin realizacji

<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z ośrodkami pomocy społecznej (asystentami rodzin naturalnych i pracownikami socjalnymi) w zakresie powrotu dzieci do rodzin biologicznych; - motywowanie rodziców biologicznych do kontaktowania się z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej; - szkolenia/warsztaty dla rodzin naturalnych wzmacniających kompetencje rodzicielskie; - poradnictwo psychologiczne, terapia rodzinna, psychoterapia dla rodzin naturalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej; - liczba dzieci uczestniczących w spotkaniach z rodzicami biologicznymi; - ilość osób korzystających z poradnictwa; - liczba osób korzystająca z szkoleń/warsztatów; - ilość szkoleń/warsztatów. 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych; - zwiększenie kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych. 	2024-2026
Cel 5. Wsparcie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.			
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój miejsc do rekreacji na świeżym powietrzu; - ułatwienie udziału w wydarzeniach kulturalnych, sportowych itp.; - ułatwienie przewozu osób niepełnosprawnych; - udział w szkoleniach, warsztatach organizowanych dla wychowanków placówek. 	<ul style="list-style-type: none"> - ilość utwardzonych terenów na boisko piłki koszykowej; - ilość utworzonych siłowni zewnętrznych; - zakup samochodu 9-osobowego do przewozu niepełnosprawnych wychowanków; - ilość dzieci uczestnicząca w szkoleniach, warsztatach. 	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie miejsca do aktywnego spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu; - podniesienie samooceny dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych; - poprawa stanu zdrowia niepełnosprawnych dzieci. 	2024-2026
Cel 6. Plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej			
<ul style="list-style-type: none"> - promocja prestiżu rodzicielstwa zastępczego; - zachęcanie istniejących rodzin zastępczych do przekształcenia w rodzinne domy dziecka; - wsparcie merytoryczne dla istniejących rodzin celem ułatwienia zapewnienia odpowiedniej opieki dzieciom z problemami; - szkolenia wzmacniające kompetencje wychowawcze rodzin przeciwdziałające wypaleniu rodzicielskiemu. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych kampanii promocyjnych rodzicielstwa zastępczego; - liczba powstałych rodzinnych domów dziecka; - liczba wniosków rodzin niezawodowych o utworzenie rodzinnych domów dziecka; - liczba wydanych ulotek dla rodziny zastępczej promujących korzyści z przekształcenia w rodzinny dom dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie ilości dodatkowych wolnych miejsc w istniejących rodzinach zastępczych; - przeciwdziałanie wypaleniu rodzicielskiemu; - zwiększenie ilości rodzinnych domów dziecka. 	2024-2026

12. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021-2023.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z rodziną zastępczą niezawodową, która posiada opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza niezawodowa, starosta na wniosek tej rodziny zastępczej może zawrzeć z tą rodziną umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Zakłada się, że w powiecie tucholskim zostanie utworzona następująca liczba rodzin zastępczych zawodowych:

- Rok 2024 - 0 rodzin zastępczych zawodowych, 0 rodzinnych domów dziecka;
- Rok 2025 – 1 rodzina zastępcza zawodowa, 1 rodzinny dom dziecka;
- Rok 2026 – 0 rodzin zastępczych zawodowych, 1 rodzinny dom dziecka.

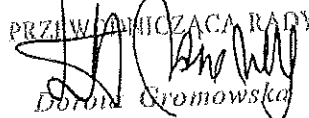
Jednocześnie należy zaznaczyć, że założone limity mogą ulec zmianie w zależności od aktualnych potrzeb, rodzin zastępczych chętnych do pełnienia nowej funkcji oraz posiadanych środków finansowych.

13. Monitoring i ewaluacja

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi jako koordynator programu jest zobowiązane do prowadzenia monitoringu i ewaluacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026. Monitoring odbywać się będzie na bieżąco oraz na podstawie corocznych sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi przedkładanych Radzie Powiatu Tucholskiego. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej. Ewaluacji będzie podlegała ocena skuteczności podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników. Ewaluacja i monitoring ocenią stan realizacji programu, udzielą odpowiedzi na zagadnienia czy program wspomaga rozwój pieczy zastępczej, czy może należy zmienić metody pracy, tak by realizacja programu dała oczekiwane rezultaty.

14. Zakończenie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 zawiera kierunki działań uznane za potrzebne i możliwe do realizacji. Program winien odpowiadać na potrzeby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, rodzin zastępczych, rodzin naturalnych. Opracowując niniejszy program starano się odpowiedzieć na oczekiwania każdej z grup. Program uwzględnia zmiany ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dotyczące planu ograniczania liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, które w chwili obecnej są możliwe do realizacji.

PRZEWIDUJĄCA RADA

Dorota Gromowska

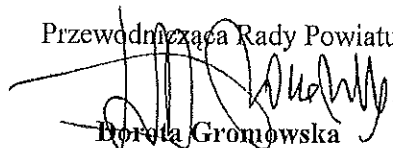
UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w art.180 nałożyła na samorzady powiatowe obowiązek opracowania 3 – letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit tworzenia rodzin zastępczych zawodowych.

Poprzednio przyjęty Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 wygaśnie z dniem 31 grudnia 2023r. Wobec powyższego należało opracować nowy program, który będzie obowiązywał przez kolejne 3 lata.

Mając na uwadze powyższe wywołanie niniejszej uchwały uznaje się za zasadne.

Przewodnicząca Rady Powiatu

Dorota Gromowska